

AVIZ

referitor la propunerea legislativă pentru consacrarea zilei de 23 mai ca sărbătoare a comunității armâne din România

Analizând propunerea legislativă pentru consacrarea zilei de **23 mai ca sărbătoare a comunității armâne din România** (b154 din 20.04.2021), transmisă de Secretarul General al Senatului cu adresa nr.XXXV/2315/27.04.2021 și înregistrată la Consiliul Legislativ cu nr.D319/27.04.2021,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art.2 alin.(1) lit.a) din Legea nr.73/1993, republicată și art.46(2) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,

Avizează favorabil propunerea legislativă, cu următoarele observații și propuneri:

1. Propunerea legislativă are ca obiect consacrarea zilei de 23 mai ca sărbătoare a comunității armâne din România. Intervenția legislativă este argumentată în Expunerea de motive prin faptul că *„instituirea zilei de 23 mai ca Ziua Comunității Armâne în România are rolul de a aduce în atenția publică solidaritatea de care au dat dovadă armânii, frații noștri de la sud de Dunăre, precum și drepturile câștigate de aceștia în urma unui demers de succes al diplomației Române.”*

Prin conținutul său normativ, propunerea legislativă face parte din categoria legilor ordinare, prima Cameră sesizată fiind Senatul, în conformitate cu dispozițiile art.75 alin.(1) din Constituția României, republicată.

Menționăm că, prin avizul pe care îl emite, Consiliul Legislativ nu se poate pronunța asupra oportunității soluțiilor legislative preconizate.

2. Precizăm faptul că, în procedură legislativă la Camera Deputaților, se mai află o altă propunere legislativă care are ca obiect instituirea zilei de 10 mai ca zi a Românității Balcanice și urmărește, potrivit Expunerii de motive, *„aducerea în centrul atenției publice a necesității de solidaritate națională și cultural-identitară cu minoritățile meglenoromână și aromână înrudite din Balcani”*, pentru care Consiliul Legislativ a emis avizul favorabil, cu observații și propuneri, nr.894 din 24.10.2019.

Menționăm că respectiva propunere legislativă a fost adoptată de Senat în data de 10.02.2020, ca urmare a depășirii termenului de adoptare, potrivit art.75 alin.(2) teza a III-a din Constituția României, republicată.

3. Având în vedere că măsurile preconizate la art.2 au implicații asupra bugetului de stat, sunt incidente prevederile art.111 alin.(1) teza a doua din Constituția României, republicată, privind solicitarea unei informări din partea Guvernului, precum și dispozițiile art.15 alin.(1) din Legea nr.500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare, referitoare atât la obligativitatea întocmirii unei fișe financiare, cu respectarea condițiilor prevăzute la art.15 din Legea responsabilității fiscal-bugetare nr.69/2010, republicată, cât și la obligativitatea precizării surselor de acoperire a majorării cheltuielilor bugetare.

În acest sens, precizăm că, la pct.71 din considerentele Deciziei nr.643/2020, Curtea Constituțională a constatat că, *„Neîndeplinirea obligației solicitării fișei financiare conduce, în mod firesc, la concluzia că la adoptarea legii s-a avut în vedere o sursă de finanțare generală și lipsită de un caracter obiectiv și real, astfel că au fost încălcate prevederile constituționale cuprinse în art.138 alin.(5) referitoare la stabilirea sursei de finanțare. Ca atare, cheltuielile preconizate prin textele de lege criticate grevează asupra bugetului de stat, adoptarea lor ar fi fost posibilă doar după stabilirea sursei de finanțare în condițiile Legii fundamentale și după solicitarea fișei financiare de la Guvern.”*

4. Analizând conținutul propunerii legislative, semnalăm că potrivit art.6 din Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, proiectul de act normativ trebuie să instituie reguli necesare, suficiente și posibile care să conducă la o cât mai mare stabilitate și eficiență legislativă.

De asemenea, se poate observa că dispozițiile prezentei propuneri legislative au un caracter declarativ, deoarece acestea nu sunt determinate de nevoia de reglementare a unui anumit domeniu de relații sociale și de specificul acestuia, ci sunt, mai degrabă, generate de dorința, de a stabili, fără echivoc și într-un singur caz, consacrarea zilei de 23 mai ca Ziua Comunității Armâne în România.

Astfel, formulările „*instituțiile publice pot organiza manifestări cultural-educative dedicate zilei de 23 mai*”, utilizată la art.2 alin.(1), „*Fondurile necesare organizării manifestărilor prevăzute la alin.(1) pot fi asigurate*” utilizată la art.2 alin.(2), respectiv „*Societatea Română de Televiziune și Societatea Română de Radiodifuziune pot transmite*” din cadrul art.3 nu au caracter imperativ, nu instituie obligații în sarcina autorităților administrației publice centrale sau locale sau a altor subiecți de drept, ci sunt redactate sub forma unor recomandări, rămânând la aprecierea entităților anterior menționate în ce măsură vor pune în aplicare dispozițiile preconizate. Astfel, sunt încălcate dispozițiile art.8 alin.(2) din Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora, prin modul de exprimare, actul normativ trebuie să asigure dispozițiilor sale un caracter obligatoriu.

Caracterul pur declarativ al propunerii legislative, prin care nu se constituie în mod efectiv drepturi și obligații, este de natură să determine ambiguități cu privire la efectele pe care legea le-ar putea produce. Or, de esența unei legi, ca act juridic al Parlamentului, este însuși caracterul normativ al acesteia, iar nu unul eminent declarativ, lipsit de efecte juridice. De aceea, apreciem că o asemenea sferă de reglementare poate fi realizată printr-o simplă declarație a Parlamentului, fără caracter normativ.

Prin urmare, apreciem că, sub aceste aspecte, propunerea legislativă este susceptibilă a încălca prevederile art.1 alin.(5) din Constituție, în componenta referitoare la calitatea legii, prin raportare la art.3 alin.(1) coroborat cu art.52 alin.(1) din Legea nr.24/2000.

Potrivit jurisprudenței constituționale, o lege trebuie să fie elaborată în conformitate cu Constituția, să reprezinte actul juridic al Parlamentului, să exprime și să reglementeze relații sociale generale. Caracterul normativ al legii impune stabilirea unor dispoziții exprese referitoare la drepturi și obligații ce trebuie stabilite în sarcina

destinatarilor normei juridice, dar și a consecințelor nerespectării acestor obligații, prin instituirea de sancțiuni.

5. Semnalăm că sintagma „*comunității armâne din România*” utilizată în **titlu** și la **art.1** este insuficient de clară, ceea ce afectează predictibilitatea și accesibilitatea normelor preconizate prin prezenta propunere legislativă, deoarece respectiva sintagmă nu este definită.

De altfel, nici în cuprinsul instrumentului de prezentare și motivare a propunerii legislative nu este definită respectiva sintagmă.

Menționăm că, după cum este specificat și în Expunerea de motive, pe data de 23/10 mai 1905 a fost publicată Iradeaua (decretul) Sultanului Abdul Hamid al III-lea, prin care „*supușii săi valahi*” erau recunoscuți ca o comunitate distinctă, cu drepturi culturale proprii și cu posibilitatea de a-și constitui foruri specifice de reprezentare.

Sub denumirea de „*vlahi*”, se regăseau comunități cu denumiri distincte¹, precum: armâni (aromâni), (g)râmusteni, muzăkari, fărșeroți, meglenoromâni, istroromânii. Potrivit studiului intitulat „*Multilingvism și limbi minoritare în România*”, editat de Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan - Alexandru Rosetti” București din cadrul Academiei Române în anul 2009², „*toți aromânii nord - și sud-dunăreni sunt români (armâni), cu specificul lor dialectal, folcloric și etnografic, în cadrul generosului popor român, unul din cele mai numeroase și mai puternice din Sud-Estul Europei*”.

Totodată, precizăm că în Registrul asociațiilor și fundațiilor aflat la grefa Judecătoriei Sectorului 2 București este înregistrată la nr.4540/300/2007 o persoană juridică fără scop patrimonial: „Asociația Comunitatea Armână din România”.

Ca urmare a celor de mai sus, pentru un spor de rigoare a normei, recomandăm completarea art.1 cu o frază care să debuteze astfel: „*În înțelesul prezentei legi, prin «comunitate armână din România» se înțelege ...*”.

6. Sub rezerva celor exprimate la pct.4 și 5 de mai sus, semnalăm că propunerea legislativă poate fi îmbunătățită și din punctul de vedere al respectării normelor de tehnică legislativă, astfel:

¹ Pentru detalii, a se vedea Aromâni, meglenoromâni, istroromâni - aspecte identitare și culturale, Lucrare apărută sub egida Institutului „Eudoxiu Hurmuzachi” pentru Românii de Pretutindeni, Colecția IEH, 2012.

²

a) pentru asigurarea unității în redactare cu alte acte normative similare, recomandăm reformularea **titlului**, astfel:

„*Lege pentru instituirea zilei de 23 mai ca Ziua comunității armâne din România*”.

b) la **art.1**, pentru o exprimare specifică stilului normativ, este necesară reformularea textului, astfel:

„*Art.1. - Se instituie ziua de 23 mai ca Ziua comunității armâne din România*”.

c) la **art.3**, semnalăm că, în actuala redactare, norma este eliptică în partea de final, deoarece nu este prevăzut despre ce manifestări este vorba în sintagma „*aspecte de la manifestările*”.

Totodată, semnalăm că norma este inutilă deoarece, *de lege lata*, art.4 alin.(1) din Legea nr.41/1994 privind organizarea și funcționarea Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prevede că „*Societatea Română de Radiodifuziune și Societatea Română de Televiziune, ca servicii publice în realizarea obiectivelor generale de informare, educație, divertisment, sunt obligate să prezinte, în mod obiectiv, imparțial, realitățile vieții social-politice și economice interne și internaționale, să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice, să promoveze, cu competență și exigență, valorile limbii române, ale creației autentice culturale, științifice, naționale și universale, ale minorităților naționale, precum și valorile democratice, civice, morale și sportive, să militeze pentru unitatea națională și independența țării, pentru cultivarea demnității umane, a adevărului și justiției.*”.

PREȘEDINTE
ROMÂNIA
Florin IORDACHE

București

Nr. 320/20.05.2021.